

СИМОН ОЛЕКСАНДРОВИЧ СЕРБЕНЮК,

*Харківський національний університет внутрішніх справ,
відділ організації наукової діяльності;*

 <https://orcid.org/0000-0002-6806-6319>,

e-mail: simon6@ukr.net

СТІЙКІСТЬ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК У ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Діяльність закладу вищої освіти в контексті досягнення Цілей сталого розвитку ООН є одним із важливих чинників забезпечення економічної, соціальної та екологічної безпеки. Як освітні та наукові центри місцевих громад університети мають важливий вплив на їхніх мешканців, а за умови активної просвітницької діяльності та співпраці цей вплив значно зростає. Ще одним надзвичайно важливим чинником такого зростання є освітньо-наукова, просвітницька та консультативна діяльність і співпраця на регіональному, державному та міжнародному рівнях.

Основна мета цієї статті – описати стійку діяльність закладу вищої освіти щодо досягнення Цілей сталого розвитку ООН у контексті екологічної, економічної та соціальної складових відповідно до стандартів, що оцінюються міжнародними рейтингами закладів вищої освіти щодо сталого розвитку. Акцентовано увагу на міжнародних рейтингах Times Higher Education University Impact Rankings. Додатково досліджено схему співвідношень Цілей сталого розвитку ООН і базових сфер глобального суспільства та відмінності між взаємопов'язаними поняттями «сталий розвиток» і «стійкість».

Стійкість являє собою гармонійне поєднання розвитку економіки, високих соціальних стандартів та чистого довкілля, відображає довгострокову мету існування суспільних відносин, у той час як відповідно до визначень ЮНЕСКО сталий розвиток стосується процесів та шляхів її досягнення. Крім того, сталий розвиток здебільшого фігурує як юридичний термін у міжнародній нормативній базі. Щодо базових складових стійкості (економіки, довкілля та соціуму), то, вивчаючи їх співвідношення до Цілей сталого розвитку ООН, можна погодитися з висновком деяких науковців, що кількісно у структурі змісту Цілей сталого розвитку ООН все ж таки переважає економічна складова. Певною мірою таке явище є суперечливим, адже економіка через розвиток промисловості негативно впливає на екологію. Водночас за відсутності економічних ресурсів неможливо інвестувати у відновлення довкілля та екологічно стійкі методи й засоби господарювання.

Ключові слова: *стійкість, Цілі сталого розвитку ООН, університет, діяльність закладів вищої освіти, освіта та наука.*

Оглядова стаття

ВСТУП. Сучасний етап розвитку світового суспільства характеризується акцентуацією на стійкість різних сфер суспільних відносин і сталий розвиток певних напрямів діяльності, визначених чіткими цілями, закріпленими на світовому рівні нормативним документом – Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року» від 25 вересня 2015 року. Досягнення Цілей сталого розвитку ООН (далі – ЦСР ООН) беззаперечно вимагає використання адміністративного ресурсу (поєднання управління, співпраці та впливу), причому на всіх рівнях: міжнародному, державному, регіональному та рівні місцевих громад. Відповідно до критеріїв міжнародних рейтингів QS Sustainability Ranking та Times Higher Education University Impact Rankings (далі – THE Impact Rankings) заклади вищої освіти (далі – ЗВО) мають відігравати важливу роль у

позитивному впливі на вирішення ключових проблем сучасного суспільства. Цей вплив має проявлятися спектром діяльності, що характеризується впливом на місцеву громаду, співпрацею з органами державної влади та неурядовими організаціями й активною участю у розробленні відповідних заходів і нормативних правових документів, просвітницькій діяльності.

Враховуючи той факт, що ЦСР ООН ставлять за мету вирішити повний спектр сучасних проблем людства, та зважаючи на особливості освітньо-наукової та адміністративно-управлінської діяльності ЗВО, постає проблема сутності діяльності закладу освіти в досягненні тієї чи іншої ЦСР ООН. Очевидно, що не кожен університет міг би здійснювати свою діяльність з досягнення усіх 17 ЦСР ООН, проте кожен ЗВО може зосередити увагу та ресурси в межах кількох із них, зокрема з урахуванням

напрямів підготовки здобувачів освіти, особливостей наявного кадрового складу та матеріально-технічної бази тощо. Наприклад, THE Impact Rankings оцінює діяльність ЗВО за кращими результатами по трьом на вибір ЦСР ООН та обов'язковою Ціллю 17, а QS Sustainability Ranking – базові параметри сучасних соціальних стандартів та діяльності ЗВО щодо екологічної безпеки та відновлення. На основі цього з метою вдосконалення організаційної складової механізму сучасного українського університету постає завдання розглянути основні вимоги до діяльності ЗВО відповідно до міжнародних стандартів у контексті досягнення тієї чи іншої ЦСР ООН.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Основна мета статті – охарактеризувати стійку діяльність ЗВО у досягненні ЦСР ООН крізь спектр базових стовпів глобальних суспільних відносин. З огляду на поставлену мету завданнями дослідження є: 1) охарактеризувати відмінності між взаємопов'язаними поняттями «сталий розвиток» і «стійкість»; 2) удосконалити наявну схему співвідношень ЦСР ООН і базових сфер глобального суспільства; 3) на підставі ключових критеріїв визнаних міжнародних рейтингів, зокрема на базі вимог THE Impact Rankings до діяльності ЗВО у досягненні ЦСР ООН, охарактеризувати її базові аспекти.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. У дослідженні для досягнення поставлених завдань і мети було застосовано систему методів наукового пізнання, яка включає формально-логічний, емпіричний, системно-структурний,

аналітично-порівняльний та догматичний методи. Перші три методи були використані при вивченні підходів до розуміння основних понять, що розглядаються, зокрема відмінностей у змісті понять «стійкість» і «сталий розвиток». Аналітично-порівняльний метод був корисним у проведенні порівняльного аналізу наукових досліджень і трактуванні основного змісту про співвідношення ЦСР ООН і складових стійкості. Догматичний метод було застосовано при опрацюванні змісту вимог THE Impact Rankings до діяльності ЗВО в контексті досягнення тієї чи іншої ЦСР ООН.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДИСКУСІЯ. Про поняття «стійкість» і «сталий розвиток». Зміст поняття «стійкість» не є однозначним (Purvis, Mao, Robinson, 2019; Ramsey, 2015) внаслідок суперечливості його визначень різними вченими, що, ймовірно, пов'язано з особливостями суспільних відносин певної країни в той чи інший період історії. Сстійкість – це мета щодо тривалого та гармонійного існування суспільства й суспільних відносин на Землі взагалі. Зміст цього поняття базується на трьох основних складових (так званих стовпах) (Purvis, Mao, Robinson, 2019, p. 682) та логічно інтерпретується (рис. 1) як перетин трьох кіл, кожне з яких відображає певні ключові складові: екологія (довкілля), економіка та суспільство (соціум). Причому дві останні за ієрархією не є рівнозначними: довкілля включає суспільство, яке містить економіку.

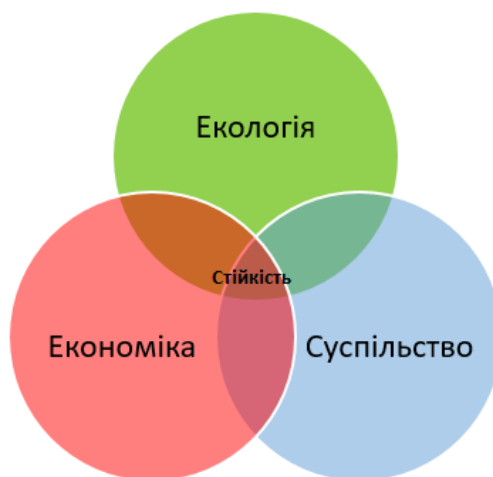

Рис. 1. Схематичне зображення змісту поняття «стійкість» за допомогою діаграми Венна

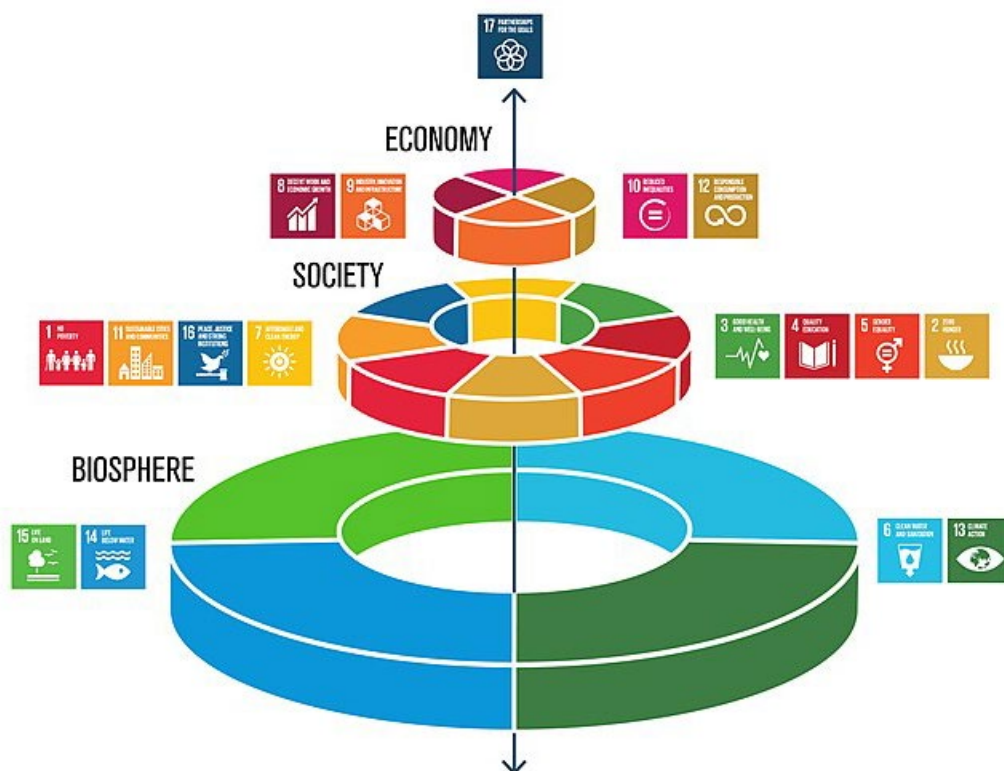
Отже, гармонійне поєднання розвитку економіки, високих соціальних стандартів та чистого довкілля і являє собою стійкість. Найімовірніше, ця діаграма найбільш точно відображає зміст розглядуваного поняття.

Також можна побачити й інші види діаграм (Purvis, Mao, Robinson, 2019, p. 682).

Пов'язаним із поняттям «стійкість» є поняття «сталий розвиток», які доволі часто ототожнюють. Проте ЮНЕСКО зауважує, що

«стійкість часто розглядається як довгострокова мета (тобто більш стійкий світ), тоді як сталий розвиток стосується багатьох процесів і шляхів її досягнення»¹. Крім того, це твердження можна доповнити тим фактом, що сталий розвиток фігурує як юридичний термін у міжнародній нормативній базі. Нагадаємо, що «сталий розвиток – це концептуальний принцип щодо прогресу земної цивілізації, зміст якого полягає в задоволенні життєвих потреб і прагнень нинішнього покоління без знищення ресурсів, що необхідні майбутнім поколінням для задоволення їх потреб. Він містить у собі концепції справедливого розподілу можливостей і ресурсів з урахуванням потреб бідного населення й обмежень щодо виснаження природних ресурсів через надмірне їх використання. Відповідне визначення було сформульоване в 1987 р. у звіті “Наше спільне майбутнє” Всесвітньої комісії ООН з навколишнього середовища та розвитку, відомому як Доповідь Брундтланд» (Сербенюк, 2024а, с. 44) та детально розглянуте Б. Кіблом (1988).

Співвідношення ЦСР ООН і складових стійкості. Як виявляється, питання щодо співвідношення ЦСР ООН і вимірів стійкості (довкілля, економіки та суспільства) містить багато суперечностей, які стосуються не лише розподілу ЦСР ООН до певного чи певних вимірів, а й критики щодо недотримання проголошених цінностей. Наприклад, піддається критиці відсутність пріоритету щодо захисту навколишнього середовища (Kotzé et al., 2022), адже відповідно до моделі «весільного торта» ЦСР ООН² екологічну спрямованість мають лише цілі 6, 13, 14 та 15 (рис. 2). Крім того, одним із недоліків є ідея про економічне зростання як бази для досягнення всіх основ сталого розвитку (Kotzé et al., 2022, р. 147). Деякі науковці говорять про відсутність переконливих доказів зв'язку між засобами реалізації та результатами (Bartram et al., 2018) та піддають критиці зміст ЦСР ООН (Arora-Jonsson, 2023; Biermann et al., 2022; Hickel, 2019).

Graphics by Sören Lohrer

Рис. 2. Модель «весільного торта» ЦСР ООН, представлена Stockholm Resilience Center

¹ Sustainable development // Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Sustainable_development (дата звернення: 21.08.2024)

² The SDGs wedding cake // Stockholm Resilience Center : сайт. URL: <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2016-06-14-the-sdgs-wedding-cake.html> (дата звернення: 21.08.2024).

Розглядаючи рис. 2, варто звернути увагу на такі факти. По-перше, за своїм змістом деякі цілі взаємопов'язані і частково дублюють одна одну. По-друге, певні цілі містять не один, а два чи навіть три виміри стійкості. Наприклад, Ціль 1 «Подолання бідності» пов'язана¹ не лише з викоріненням бідності як соціального явища, а й з боротьбою з браком чистої питної води та наслідками збройних конфліктів і зміни клімату. Таким чином, соці-

альне спрямування Цілі 1 охоплює також певні елементи економічної стабільності та екологічної безпеки. Подібний підхід застосували схематично деякі вчені (Bali Swain, Yang-Wallentin, 2020, р. 99), досліджуючи причинно-наслідковий вплив економічних, соціальних та екологічних змінних на приховану змінну сталого розвитку. Розглядалися усі ЦСР ООН, окрім Цілі 14 та Цілі 17 (табл. 1).

Таблиця 1

Зв'язки між ЦСР ООН та базовими факторами

Цілі сталого розвитку ООН	Базові фактори		
	Екологічний	Соціальний	Економічний
Ціль 1	–	+	+
Ціль 2	+	+	+
Ціль 3	+	+	+
Ціль 4	–	–	+
Ціль 5	–	–	+
Ціль 6	–	–	+
Ціль 7	+	–	+
Ціль 8	–	–	+
Ціль 9	–	+	+
Ціль 10	+	–	–
Ціль 11	+	–	+
Ціль 12	–	+	+
Ціль 13	–	+	+
Ціль 15	–	+	–
Ціль 16	+	–	–

Враховуючи опис змісту ЦСР ООН², їхніх підцілей, індикаторів для вимірювання прогресу в досягненні та засоби реалізації, можна згенерувати класифікацію взаємозв'язків (наявний фактор «управління» вважатимемо показником виміру «економіка»), подану на рис. 3.

Таким чином, робимо висновок про справді певною мірою домінуючий акцент на економічну стійкість у ЦСР ООН.

Досягнення ЦСР ООН у контексті діяльності ЗВО. Нині поширеним явищем є публікації науковцями практик ЗВО в контексті досягнення ЦСР ООН. Так, зокрема, у деяких працях було приділено увагу інноваційно-реформа-

торській діяльності у сфері освіти щодо включення нових програм чи окремих курсів на основі сталого розвитку (Higgins, Thomas, 2016; Filho, 2018; Weber, Duderstadt, 2011), прикладам стійкої діяльності ЗВО (Weber, Duderstadt, 2011; Von Hauuff, Nguyen, 2014); досліджено відповідну нормативно-правову базу діяльності університетів (Lozano et al., 2013), практики звітності ЗВО в межах своєї діяльності по досягненню тих чи інших ЦСР ООН (Sassen, Azizi, 2018; Brusca, Labrador, Larran, 2018).

Зауважимо, що першим критерієм ефективної діяльності ЗВО у досягненні ЦСР ООН є наукова та освітня діяльність. Спектр наукових досліджень є доволі широким і науковці працюють над вирішенням надважливих проблем, зокрема права та безпеки (Myronets et al., 2019; Burlaka et al., 2023; Reznik et al., 2020; Sokurenko, Morhunov, Ablamskyi, 2023; Voitsikhovskiy et al., 2022; Zaika et al., 2022; Сербенюк, 2023; Сербенюк, 2024б; Сербенюк, Надопта, 2023). Тому надалі, розглядаючи кожну з ЦСР ООН, вважатимемо обов'язковими критеріями оцінювання ефективності діяльності ЗВО саме публікаційну

¹ Sustainable Development Goals // Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Sustainable_Development_Goals (дата звернення: 21.08.2024).

² The 17 Goals // United Nations : офіц. сайт. URL: <https://sdgs.un.org/goals> (дата звернення: 21.08.2024); Sustainable Development Goals // Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Sustainable_Development_Goals (дата звернення: 21.08.2024).

активність в індексованих у Scopus виданнях та кількість проведених семінарів, тренінгів тощо для співробітників, здобувачів освіти,

місцевої громади щодо ключових аспектів стійкості та сталого розвитку в контексті досягнення певних ЦСР ООН.

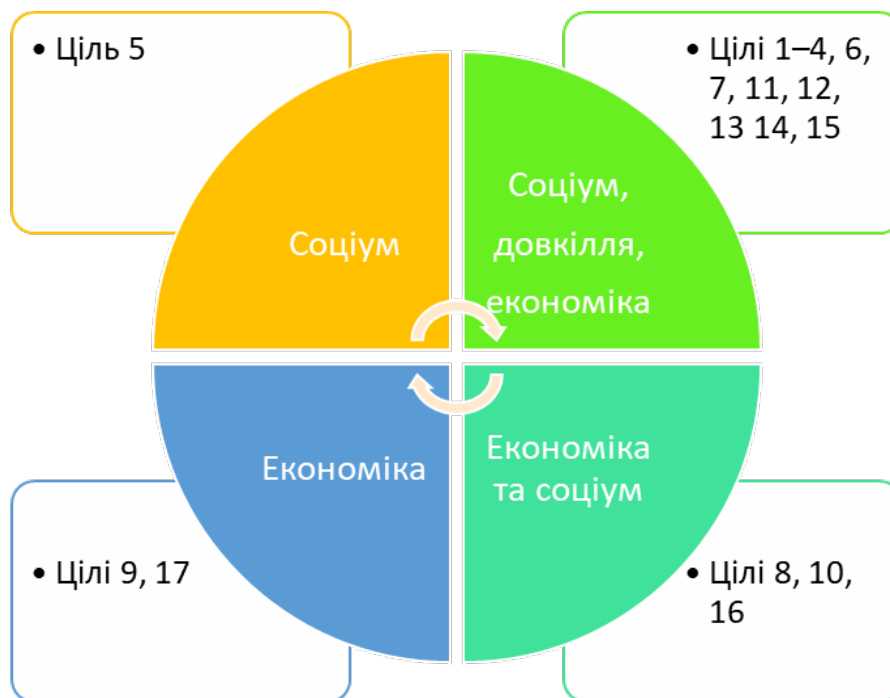

Рис. 3. Структурна схема розподілу ЦСР ООН за їхніми компонентами

Зауважимо, що першим критерієм ефектної діяльності ЗВО у досягненні ЦСР ООН є наукова та освітня діяльність. Спектр наукових досліджень є доволі широким і науковці працюють над вирішенням надважливих проблем, зокрема права та безпеки (Myronets et al., 2019; Burlaka et al., 2023; Reznik et al., 2020; Sokurenko, Morhunov, Ablamskyi, 2023; Voitsikhovskiy et al., 2022; Zaika et al., 2022; Сербенюк, 2023; Сербенюк, 2024б; Сербенюк, Надопта, 2023). Тому надалі, розглядаючи кожну з ЦСР ООН, вважатимемо обов'язковими критеріями оцінювання ефективності діяльності ЗВО саме публікаційну активність в індексованих у Scopus виданнях та кількість проведених семінарів, тренінгів тощо для співробітників, здобувачів освіти, місцевої громади щодо ключових аспектів стійкості та сталого розвитку в контексті досягнення певних ЦСР ООН.

Перейдемо до розгляду якісної діяльності ЗВО в контексті досягнення кожної з ЦСР ООН відповідно до критеріїв THE Impact Rankings¹.

Ціль 1 «Боротьба з бідністю». З точки зору університетської діяльності ЗВО мають суттєвий вплив та можливості, зважаючи на їх місцерозташування, у допомозі населенню з низьким рівнем доходу, адже, по-перше, вони є роботодавцями, а по-друге, являють собою певного роду економічні центри (у поширеній за кордоном практиці виконання наукових замовлень для економіки, торгівлі та промисловості). Ключовим проявом такої допомоги виступає надання якісної освіти та належної соціальної підтримки саме здобувачам освіти серед мало захищених верств населення, зокрема особам із сімей з низьким або нижчим середнього доходом. За цим параметром до стандартів діяльності ЗВО включаються:

– наявність серед співавторів наукових публікацій представників закладів освіти, розташованих у країнах з низьким або нижче середнього рівнем доходу. Варто зауважити, що відповідний перелік країн складається Світовим банком щороку;

¹ Impact Rankings 2024: methodology // Times Higher Education : сайт. 05.06.2024. URL: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/impact-rankings-2024-methodology> (дата

звернення: 21.08.2024); Impact Rankings Methodology 2024. Version 1.0. URL: https://sdg.swu.ac.th/files/THE_ImpactRankings_METHODOLOGY_2024.pdf (дата звернення: 21.08.2024).

– суттєвий рівень повної чи часткової фінансової підтримки саме малозабезпечених¹ здобувачів освіти (сюди відносяться не лише здобувачі освіти у звичайному розумінні, а й студенти за обміном чи інші абітурієнти за умови, що ЗВО ставить їм певну оцінку за результатами їхньої навчальної діяльності). Під терміном «суттєва фінансова підтримка» мається на увазі допомога, в разі відсутності якої здобувач освіти не зможе навчатися. Звісно, базовими потребами, які повністю або частково може покривати університетська фінансова підтримка, є такі: освітні послуги, проживання, харчування, доступ до мережі Інтернет, охорона здоров'я, одяг тощо. Формами такої підтримки, визнаними міжнародною спільнотою, є: знижки на оплату навчання, соціальні стипендії (одноразові чи постійні), кредитування/позики з низькими відсотками, участь у спеціальних програмах (що дозволяють заробляти кошти для оплати за навчання), ваучери на знижки на книги, канцелярське приладдя тощо, а також підтримка у витратах на транспорт та отримання юридичних послуг. Підготовчі програми (безкоштовні або зі знижкою) також є хорошою практикою;

– наявність зобов'язань у ЗВО захищати на навчання осіб з малозабезпечених верств населення та/або малозахищених осіб із країн з рівнем доходу нижче середнього. Відповідні зобов'язання або цілі такої діяльності мають бути закріплені окремим нормативним документом або бути частиною змісту іншого подібного документа. Рівень доходів малозахищених осіб орієнтовно становить щонайбільше 20 перцентиль доходів у країні (найнижчий квінтіль). Сюди можна зараховувати біженців, внутрішньо переміщених осіб;

– співпраця та підтримка місцевих громад у боротьбі з бідністю. Прикладами, зокрема, є діяльність щодо допомоги (у формі навчальних проектів або доступу до матеріально-технічної бази ЗВО, надання матеріальної допомоги) у створенні фінансово, екологічно стійкого та соціально спрямованого бізнесу;

– допомога чи спеціальні програми щодо організації охорони здоров'я (включаючи харчування та педіатрію) і відповідного рівня життя (питна вода, енергія та паливо, забезпечення житлом, речами тощо);

– діяльність на місцевому, регіональному або національному рівнях у формуванні нор-

мативних правових актів, розробленні або впровадженні програм боротьби з бідністю.

Ціль 2 «Подолання голоду». Внесок ЗВО в досягнення цієї Цілі полягає в протидії голоду, покращенні харчування й продовольчої безпеки, розвитку сільського господарства. У цьому аспекті діяльність ЗВО має проявлятися у:

– моніторингу харчових відходів від спожитої продукції в системі громадського харчування університету (показник пропорції їжі, яка зіпсувалася/була викинута/перероблена в компост, причому як загальний, так і в розрахунку на одну особу у ЗВО). У разі організації харчування підрядником до уваги береться наявність договірних зобов'язань щодо обліку та звітності про обсяги харчових відходів. Продукція, яка безкоштовно, зокрема через швидке закінчення терміну придатності, надається людям для споживання до харчових відходів, не зараховується;

– веденні обліку здобувачів освіти, які перебувають у зоні ризику нестачі продовольства (відсутність доступу до належного поживного харчування), та наявності спеціальних програм для них;

– активній протидії голоду на території кампусу (наприклад, створення та надання доступу до благодійних продуктових фондів чи буфетів);

– наявності стійкого раціону харчування на території², включаючи вегетаріанську та веганську їжу, а також вибір здорового (тобто з необхідною кількістю мікро- та макроелементів, калорій) та доступного раціону харчування;

– підготовці фахівців із продовольчої стійкості (екологічна стійкість і стійке користування природними ресурсами; охорона здоров'я та ветеринарія, дотримання законодавства у сфері трудових відносин тощо) на курсах сільського господарства й аквакультури;

– наданні доступу місцевим аграріям до знань і технологій щодо продовольчої безпеки, сталого розвитку сільського господарства та аквакультури;

– проведенні освітніх заходів для місцевих аграріїв і виробників, наданні їм доступу до матеріально-технічної бази ЗВО з метою покращення екологічної стійкості та стійкого використання природних ресурсів;

² Стійкий раціон харчування – це споживання екологічно чистої або виготовленої з мінімальним негативним впливом на біосферу продукції; продукції, виготовленої в умовах економічної і торговельної відкритості, поваги та партнерства, підтримки економічної стійкості місцевої економіки.

¹ Poverty // World Bank Group : сайт. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview#1> (дата звернення: 21.08.2024).

– закупівлі продуктів у стійких місцевих виробників.

Ціль 3 «Міцне здоров'я і благополуччя». Основними параметрами діяльності ЗВО в контексті цієї Цілі є такі:

– підготовка фахівців у галузі охорони здоров'я (причому окрім суто медичних спеціальностей та фармацевтики; сюди включаються споріднені, зокрема оптометрія, фізіотерапія, психологія тощо¹);

– співпраця з підприємствами, установами та організаціями сфери охорони здоров'я на місцевому, національному й глобальному рівнях з метою покращення охорони здоров'я та благополуччя;

– просвітницька діяльність у місцевій громаді щодо здорового способу життя, харчування, планування сім'ї тощо, включаючи волонтерські заходи для внутрішньо переміщених осіб або біженців;

– наявність спільних із місцевою громадою спортивних об'єктів;

– надання здобувачам освіти, працівникам ЗВО доступу на платній/безоплатній основі до послуг охорони здоров'я або наявність даних про їх направлення у відповідні установи з надання таких послуг (сюди також включаються послуги з підтримки психологічного, репродуктивного здоров'я, а також відповідні освітні й інформаційні послуги);

– наявність політики щодо заборони куріння на території ЗВО.

Ціль 4 «Якісна освіта». Діяльність щодо досягнення цієї Цілі зосереджена на початковій освіті та освіті протягом життя. Її параметри є:

– підготовка фахівців, що можуть навчати школярів початкових класів;

– наявність загальнодоступних ресурсів та проведення відкритих заходів, зокрема для осіб, що не навчаються у ЗВО, спрямованих на професійне навчання чи підвищення кваліфікації;

– інформаційно-роз'яснювальна робота за межами ЗВО, наприклад, у місцевих школах, громаді;

– наявність антидискримінаційної політики доступу до освіти протягом життя;

– ведення обліку кількості здобувачів освіти I курсу першого покоління².

Ціль 5 «Гендерна рівність». У контексті діяльності ЗВО вона має на меті академічне зростання жінок, зокрема:

– наявність цитованих публікацій з гендерної рівності та наукових публікацій, авторами/співавторами яких є жінки;

– ведення обліку кількості здобувачів жіночої статі, а саме здобувачів освіти I курсу, I курсу першого покоління, а також випускниць та здобувачів освіти за окремими спеціальностями;

– ведення обліку кількості заяв від жінок на вступ і співвідношення їхньої кількості із загальною кількістю зарахованих на навчання;

– нормативні документи щодо особливостей вступу та зарахування на навчання жінок;

– спеціальні програми для жінок, таких як стипендії, наставництво, пільги тощо;

– документально зафіксоване сприяння жінкам у поданні вступних документів на спеціальності, де жінки недостатньо представлені, зокрема через співпрацю чи за допомогою інформаційно-просвітницької діяльності;

– наявність політики протидії дискримінації жінок, їх підтримки щодо материнства;

– наявність механізму допомоги по догляду за новонародженими дітьми здобувачів освіти та співробітників ЗВО, що дозволяє їм здобувати освіту, працювати;

– програми наставництва для жінок, у яких задіяні не менше 10 % здобувачів освіти;

– наявність нормативного документа про захист осіб, що повідомляють про дискримінацію.

Ціль 6 «Чиста вода та належні санітарні умови» вимагає від ЗВО належного забезпечення водою та дотримання стандартів санітарії, зокрема:

– моніторингу та зменшення загального обсягу річного споживання води (з централізованого водогону, свердловин, опрісненої чи здобутої з річок або озер). У разі відбору води з річок, озер чи свердловин має бути підтверджено екологічність цього процесу;

– наявності процесу оброблення стічних вод та його документування;

– наявності процесів щодо попередження потрапляння забрудненої води у водну систему, зокрема в разі прориву труб чи інших аварій на території ЗВО;

– безкоштовного доступу до питної води на території ЗВО;

– застосування будівельних стандартів щодо мінімізації витрат води;

– вирощування рослин з акцентом на мінімізацію витрат води (наприклад, вирощувати види рослин, що не потребують частого поливу);

¹ Код спеціальності має відповідати спеціальностям, пов'язаним з медициною.

² Здобувачі, найближчі родичі яких не мають вищої освіти (зазвичай враховуються три покоління).

– наявності політики та обліку повторного використання води (тобто перероблених стічних вод або використання дощової води в технічних цілях), навчання або надання такої можливості для місцевих громад, пропагування раціонального користування водними ресурсами;

– підтримку охорони водних ресурсів за межами ЗВО, співпрацю з органами управління різного рівня у сфері водної безпеки.

Ціль 7 «Доступна та чиста енергія». Основними параметрами діяльності ЗВО в контексті цієї Цілі є такі:

– політика щодо забезпечення стандартів енергоефективності¹ при будівництві чи проведенні ремонтних робіт на території ЗВО;

– плани/проекти модернізації будівель на території ЗВО з метою покращення їхньої енергоефективності та плани з покращення енергоефективності (раціонального енергоспоживання);

– зменшення викидів вуглекислого газу та наявність політики протидії інвестиціям в енергетичних галузях, що характеризуються найбільшими викидами вуглекислого газу (зокрема, нафтова й вугільна галузі);

– періодичні перевірки щодо виявлення нераціонального використання енергоресурсів;

– вимірювання обсягів використання енергії в ГДж на загальну площу усіх приміщень ЗВО та розрахунок використаної енергії на одиницю площі;

– співпраця ЗВО із місцевою громадою з питань енергоефективності та чистої енергії. Зокрема, сприяння стартапам щодо підтримки низьковуглецевої економіки чи технологій, участь у розробленні відповідних нормативних документів, надання освітніх послуг і послуг моніторингу, проведення наукових досліджень (зокрема, на замовлення).

Ціль 8 «Гідна праця та економічне зростання». Насправді, гідна робота в умовах безпеки та стабільності – це суттєвий інструмент для покращення здоров'я та боротьби з бідністю й голодом. Цей показник включає протидію трудовому рабству та розроблення інноваційних механізмів щодо найму. Ключовими параметрами тут є такі:

– виплата всім співробітникам заробітної плати, яка не менша за мінімальну;

– наявність профспілки;

– політика протидії дискримінації за будь-якою ознакою, зобов'язань протидії дитячій праці, торгівлі людьми та примусовій праці;

– політика, яка гарантує рівні права працівників під час аутсорсингу робіт третім особам;

– політика рівної оплати праці, включаючи зобов'язання щодо обліку, протидії та ліквідації гендерної нерівності в оплаті праці;

– наявність процедури оскарження працівниками порушень своїх прав при оплаті праці;

– проходження здобувачами освіти виробничої практики, яка триватиме більше місяця, ведення обліку такої практики та її контроль з боку ЗВО;

– наявність практики укладення трудового договору зі співробітниками на термін понад 24 місяці через зростання позаштатної зайнятості співробітників університетів.

Ціль 9 «Промисловість, інновації та інфраструктура» на рівні громад може бути досягнута завдяки інвестуванню у транспорт, зрошення та «зелену» енергію, а також розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. У цьому контексті діяльність ЗВО має проявлятися у:

– наявності інноваційних підприємств при ЗВО, а саме юридичних осіб, заснованих не менше трьох років тому з метою використання університетської інтелектуальної власності;

– отриманні ЗВО прибутку від наукових досліджень, проведених для сфери торгівлі або промисловості;

– цитованості праць наукових і науково-педагогічних працівників ЗВО саме в патентах.

Ціль 10 «Зменшення нерівності». Попри певну, здавалося б, схожість із Ціллю 5, ця Ціль зосереджена на ширшому спектрі проблем, зокрема економічній нерівності та нерівностях у галузі охорони здоров'я, міжнародних відносин. Тут діяльність ЗВО проявляється в таких напрямках:

– облік здобувачів освіти першого покоління, що почали навчатися на І курсі;

– наявність іноземних здобувачів освіти з країн, що розвиваються (з низьким або нижче середнього рівнем доходу відповідно до даних Світового банку). До того ж такі здобувачі освіти повинні отримувати фінансову допомогу для навчання;

– облік здобувачів освіти та працівників з особливими потребами;

– наявність антидискримінаційної політики прийому на навчання або такої, що детально характеризує та обґрунтовує логіку будь-якої наявної у ЗВО політики позитивної дискримінації під час прийому на навчання

¹ Такими вважають сертифікацію LEED (система сертифікації в галузі проектування об'єктів енергоефективного та екологічного будівництва) або національні стандарти, представлені на сайтах органів державної влади.

(наприклад, якщо у вступній кампанії є додаткові творчі конкурси, відбір за рівнем фізичної підготовки тощо);

- облік заяв на вступ, наявність окремого плану дій щодо набору (як на навчання абітурієнтів, так і на роботу працівників), а також наявність програм підтримки, консультацій та наставництва для етнічних меншин, мало-забезпечених верств населення, жінок, осіб з особливими потребами, біженців тощо;

- наявність політики протидії дискримінації, а також комітету, відділу чи посадової особи щодо забезпечення рівних можливостей та протидії дискримінації у ЗВО;

- доступність матеріально-технічної бази ЗВО для осіб з особливими потребами та надання послуг підтримки, наставництва, цільової підтримки, фінансування тощо для таких осіб.

Ціль 11 «Сталий розвиток міст і громад». Все більша частина населення у світі проживає в містах, де також часто розташовані університети. Міста можуть бути місцями неймовірних інновацій та можливостей, але вони також можуть ставати місцем глибокої бідності та нерівності. Взаємодія між університетами та міськими й сільськими населеними пунктами, в яких вони розташовані, має бути позитивною і такою, що може тривати з покоління в покоління¹. Університети повинні бути хранителями довкілля та культурної спадщини у своїх населених пунктах, а саме:

- мати відкритий доступ до будівель та/або пам'яток, природних ландшафтів, що належать до культурної спадщини²;

- надавати відкритий доступ до бібліотек, включаючи доступ до книг та публікацій;

- забезпечувати відкритий доступ до музеїв, виставкових просторів або галерей;

- надавати безкоштовний доступ до відкритих просторів та зелених зон;

- робити внесок у розвиток місцевого мистецтва шляхом щорічних публічних виступів університетських хорів, театральних труп,

оркестрів тощо (ситуативних або згідно із затвердженою програмою);

- запроваджувати проекти з обліку та збереження такої нематеріальної культурної спадщини, як місцевий фольклор, традиції, мова та знання. Сюди включається й спадщина внутрішньо переміщених громад або біженців;

- нести витрати на підтримку мистецтва та культурної спадщини;

- мати та обліковувати цільові показники й заходи щодо екологічної стійкості маятникової міграції (ходьба пішки, користування велосипедами та іншим немоторизованим транспортом, спільне користування легкими пасажирськими фургонами, автомобілями, човниковими автобусами або громадським транспортом, мотоциклами, скутерами чи мопедами, електронними транспортними засобами);

- сприяти зменшенню маятникової міграції шляхом запровадження практики дистанційного режиму роботи співробітників, скороченого робочого тижня, зменшення поїздок за рахунок онлайн-зустрічей тощо;

- надавати доступне житло співробітникам і здобувачам освіти;

- забезпечити пріоритет пішохідного доступу на території ЗВО;

- працювати з місцевими органами влади з питань вирішення проблем планування та будівництва, включаючи можливість доступу до доступного житла для місцевих жителів;

- провадити будівництво нових споруд відповідно до стандартів екологічної стійкості, а також на занедбаних ділянках.

Ціль 12 «Відповідальне споживання та виробництво». Заклади вищої освіти мають проявити себе в раціональному виробництві та споживанні, тобто:

- запровадити політику етичного вибору постачальників продовольства;

- нормативно закріпити процедури та практики поводження з відходами, зокрема небезпечними;

- обліковувати відходи, що відправляються на звалища та проходять вторинну переробку;

- запровадити політики з мінімізації використання пластику, одноразових виробів;

- забезпечити поширення вищезгаданих політик на послуги, що надаються сторонніми організаціями, та ланцюжок поставок (постачальники обладнання і канцелярського приладдя, договори на будівництво тощо);

- публікувати звіти щодо стійкого розвитку.

Ціль 13 «Пом'якшення наслідків зміни клімату». Заклади вищої освіти мають використовувати сучасні екологічні технології виробництва

¹ Impact Rankings 2024: methodology // Times Higher Education : сайт. 05.06.2024. URL: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/impact-rankings-2024-methodology> (дата звернення: 21.08.2024).; Impact Rankings Methodology 2024. Version 1.0. URL: https://sdg.swu.ac.th/files/THE_ImpactRankings_METHODODOLOGY_2024.pdf (дата звернення: 21.08.2024).

² Під відкритим доступом розуміємо вільний доступ до об'єкта принаймні для населення місцевої громади. Доступ до бібліотек може здійснюватися з використанням читацького квитка.

енергії, зокрема низьковуглецеві джерела, невикопні види палива, відновлювані джерела енергії (енергія сонця, вітру, атомна енергетика, гідроенергія), альтернативні види палива (біоспирт, метанол, етанол, бутан, водень, невикопний метан, невикопний природний газ), паливо з відходів, біопаливо (дерев'яні паливні гранули, тріски, трава/солома), біомаса, біогаз (з використаної харчової олії чи жирів нижчих сортів) тощо. До інших параметрів належать:

- облік низьковуглецевої енергії, що використовується в усіх приміщеннях ЗВО;
- проведення освітніх заходів на місцевому рівні з питань ризиків та наслідків зміни клімату, їх профілактики, адаптації до них;
- наявність у закладі освіти плану заходів з боротьби зі зміною клімату, який є спільним з місцевими органами управління та місцевою громадою;
- спільне з державними органами розроблення планів заходів на випадок катастроф, пов'язаних зі зміною клімату, включаючи евакуацію як усередині країни, так і за її межі;
- надання інформаційної підтримки місцевим та регіональним органам влади щодо можливих катастроф, які можуть бути спричинені зміною клімату, включаючи моніторинг ризиків та їх раннє попередження;
- співробітництво з неурядовими організаціями з питань адаптації до кліматичних змін;
- існування чіткої дати, до настання якої ЗВО прагне досягти вуглецевої нейтральності (абсолютного нуля) відповідно до протоколів про скорочення викидів парникових газів¹.

Ціль 14 «Збереження морських ресурсів». Заклади вищої освіти мають захищати і покращувати водні екосистеми, озера, ставки, струмки, болота, річки, гирла та відкритий океан, зокрема:

- через освітню діяльність шляхом:
 - запровадження освітніх програм та/або інформаційно-просвітницької діяльності на місцевому або національному рівні щодо стійкості прісноводних екосистем (практики водного зрошення, управління водними ресурсами та їх збереження), сталого управління рибними господарствами, аквакультурою та туризмом;
 - інформаційно-просвітницької діяльності на місцевому або національному рівні щодо

проблем незаконного й надмірного вилову риби та згубних способів вилову;

через діяльність у сфері підтримки екосистем шляхом:

- участі та організації заходів, спрямованих на сприяння збереженню та екологічно раціональному використанню водних ресурсів, співпраці з місцевою громадою щодо підтримки водних екосистем громади;
- запровадження політики раціонального видобутку ресурсів водних екосистем для університетського споживання;
- провадження екологічної діяльності (зокрема, дослідження та/або залучення до виробничих процесів промисловості) з підтримки екосистем та їх біорізноманіття, а також запровадження практик та технологій мінімізації шкоди водним екосистемам з боку морської промисловості;
- складання плану дій щодо мінімізації фізичних, хімічних та біологічних впливів на водні екосистеми;
- проведення моніторингу здоров'я водних екосистем;
- розвитку і підтримки програм та ініціатив, які сприяють належним практикам стійкого управління водними ресурсами.

Університетам необхідно продемонструвати суворо контрольовану практику щодо запобігання завданню потенційної шкоди людям, тваринам або навколишньому середовищу за допомогою впровадження:

- стандартів та правил якості води (очистки) у водовідведенні;
- плану дій щодо зменшення пластикових відходів;
- політики запобігання всім видам забруднень морського середовища та їх зменшення, зокрема внаслідок діяльності на землі.

Ціль 15 «Захист та відновлення екосистем суші». Оцінюється внесок ЗВО в екологічно стійке управління лісами, боротьба з опустелюванням, запобігання деградації ґрунтів, а також протидія втраті біорізноманіття. Зокрема:

- участь або організація заходів, спрямованих на сприяння збереженню та екологічно раціональному використанню земельних ресурсів, включаючи ліси та цілину;
- наявність політик, які забезпечують споживання продукції екологічно стійкого землеробства;
- екологічна діяльність (включає також дослідження та/або залучення до виробничих процесів промисловості) щодо підтримки екосистем та їхнього біорізноманіття (як рослин, так і тварин);

¹In 2023, 97 % of disclosing S&P 500 companies reported to CDP using GHG Protocol // Greenhouse Gas Protocol : сайт. URL: <https://ghgprotocol.org/> (дата звернення: 21.08.2024).

– наявність освітніх програм з вивчення екосистем (дикорослої флори та дикої фауни) на місцевому та/або національному рівнях;

– запровадження відповідних освітніх програм та інформаційно-просвітницької діяльності на місцевому чи регіональному рівні щодо сталого управління земельними ресурсами у сфері сільськогосподарської діяльності та туризму;

– наявність політики збереження, відновлення та екологічно стійкого використання екосистем суші, що перебувають у власності університету;

– наявність політики виявлення, моніторингу та захисту всіх видів, внесених до Червоної книги Міжнародного союзу охорони природи та природних ресурсів і до Червоної книги України, природним середовищем проживання яких є місця, на які має вплив діяльність ЗВО;

– врахування питання розвитку місцевого біорізноманіття в усіх процесах планування та будівництва (наприклад, при будівництві нових будівель);

– наявність політики щодо зниження впливу чужорідних видів.

Ціль 16 «Мир, справедливість та сильні інститути». Тут акцентується увага на тому, як ЗВО можуть підтримувати сильні інститути та бути такими у своїх країнах, а також сприяти миру і правосуддю. Критерієм є наявність наукових досліджень у галузі права та міжнародних відносин, участь представників ЗВО як радників уряду, а також політика закладу освіти щодо академічної свободи. Доповнюють добірку критеріїв такі пункти:

– наявність виборного представництва у вищому органі управління університету від здобувачів освіти (як бакалаврату, так і магістратури), професорсько-викладацького складу та іншого персоналу;

– визнання студентського самоврядування;

– наявність політик та процедур виявлення та взаємодії щодо зацікавлених сторін¹ місцевого рівня, але зовнішніх щодо університету;

– наявність спільних органів із зацікавленими сторонами місцевого рівня, включаючи місцевих жителів, місцеві органи влади, підприємців та інших представників;

¹ Зацікавлені сторони місцевого рівня – люди, які або є важливими для ЗВО, або на яких безпосередньо впливають дії ЗВО, але які безпосередньо не беруть участь у діяльності університету. Наприклад, це можуть бути представники місцевого бізнесу чи мешканці місцевої громади, тобто, люди, які не залучені до діяльності ЗВО.

– публікація принципів та зобов'язань закладу освіти щодо протидії організованій злочинності, корупції та хабарництву;

– наявність політики підтримки академічної свободи (свободи вибору галузі досліджень, висловлювань та викладання у своїй галузі);

– публікація фінансових даних та звітів ЗВО;

– письмові підтвердження надання конкретних експертних консультацій органам державної влади на місцевому, регіональному або національному рівні (наприклад, шляхом консультацій з питань політики, участі в засіданнях комітетів тощо);

– інформаційно-роз'яснювальна робота, загальна підготовка, підвищення кваліфікації та розвиток потенціалу осіб, відповідальних за формування нормативних документів щодо регулювання питань, зокрема, економіки, права, технологій, міграції та переміщення населення, а також щодо проблем, пов'язаних зі зміною клімату;

– проведення досліджень, зосереджених на політиці, разом із представниками державних відомств;

– створення нейтральної платформи та безпечного простору для різних політичних зацікавлених сторін, де вони можуть колективно обговорювати проблемні питання;

– моніторинг загальної кількості випускників у сфері права та забезпечення правопорядку на місцевому, регіональному, державному й міжнародному рівнях.

Ціль 17 «Партнерство заради сталого розвитку». Тут оцінюються способи, якими ЗВО підтримують ЦСР ООН шляхом співробітництва з іншими країнами, просування передових практик, а також публікації даних та підтверджувальних матеріалів. Цілей сталого розвитку ООН неможливо досягнути без активної співпраці всіх учасників над їх реалізацією. Критеріями для цього є:

– проведення наукових досліджень щодо всіх ЦСР ООН спільно з вченими із країн з низьким чи нижчим середнього рівнем доходу;

– участь або співучасть у розробленні політики щодо досягнення ЦСР ООН національними органами влади або регіональними неурядовими організаціями, включаючи виявлення проблем та викликів, розроблення політик та стратегій, моделювання ймовірних варіантів розвитку в разі запровадження заходів та без них, моніторинг заходів та звітність про них, а також забезпечення можливостей адаптивного управління;

– ініціювання та участь у міжгалузевому діалозі про ЦСР ООН (наприклад, конференції за участю представників органів державної влади);

– участь у міжнародному співробітництві щодо моніторингу різних даних з метою сталого розвитку;

– аналіз порівняльних підходів та розроблення передових міжнародних практик щодо досягнення ЦСР ООН у процесі міжнародного співробітництва та досліджень;

– співпраця з неурядовими організаціями щодо ЦСР ООН через студентські волонтерські програми, дослідні програми чи розвиток освітніх ресурсів;

– звіти по кожній ЦСР ООН із рекомендованою публікацією та оформленням згідно з міжнародними стандартами;

– цілеспрямовані дії щодо надання якісної освіти щодо ЦСР ООН;

– наявність профільних курсів (зі здобуттям академічного ступеня чи факультативних), на яких розглядається сталий розвиток та ЦСР ООН;

– наявність цільових інформаційно-просвітницьких заходів для спільноти (випускників, місцевого населення, переміщених осіб тощо).

ВИСНОВКИ. Діяльність ЗВО у контексті досягнення ЦСР ООН є одним із важливих чинників забезпечення економічної, соціальної та екологічної безпеки. Як освітні та наукові центри місцевих громад університети мають важливий вплив на їхніх мешканців, а за умови активної просвітницької діяльності та співпраці цей вплив значно зростає. Ще одним надзвичайно важливим фактором такого зростання є освітньо-наукова, просвітницька та консультативна діяльність і співпраця на регіональному, державному та міжнародному рівнях. Таким чином, ЗВО можуть мати вплив і на міжнародному рівні.

Важливим завданням є розмежування взаємопов'язаних понять «стійкість» і «сталий розвиток», які використовують у сучасній характеристиці розвитку суспільно-економічних відносин. Сстійкість являє собою гармонійне поєднання розвитку економіки, високих соціальних стандартів та чистого довкілля, вона відображає довгострокову мету існування суспільних відносин, у той час як відповідно до визначення ЮНЕСКО сталий розвиток стосується процесів та шляхів її досягнення. Крім того, сталий розвиток здебільшого фігурує як юридичний термін у міжнародній нормативній базі. Щодо базових складових стійкості (економіка, довкілля та соціум), то, вивчаючи співвідношення їх та ЦСР ООН, можна підтвердити висновок низки науковців, що кількісно у структурі змісту ЦСР ООН все ж таки переважає економічна складова. Певною мірою таке явище є суперечливим, адже економіка внаслідок розвитку промисловості негативно впливає на екологію, однак за відсутності економічних ресурсів неможливо інвестувати у відновлення екології та екологічно стійкі методи й засоби господарювання.

Щодо базових напрямів діяльності ЗВО в контексті досягнення ЦСР ООН, то окрім наукової, освітньої та консультативної діяльності, можна виокремити співпрацю з місцевим населенням та органами державної влади різного рівня, підтримку соціальної та економічної рівності вступників, здобувачів освіти і співробітників, моніторинг та оцінювання різних аспектів діяльності ЗВО (господарської, співпраці тощо) з акцентом на екологічну, економічну та соціальну стійкість, а також заходи з енергоефективності, підтримки культурної спадщини, екологічних систем, розвитку громади, протидії негативним явищам соціуму тощо.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Сербенюк С. О. Дискусійні аспекти сучасної вітчизняної доктрини речового права. *Право і безпека*. 2024б. № 1 (92). С. 173–185. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2024.1.16>.
2. Сербенюк С. О. Покращення показників України у досягненні цілей сталого розвитку ООН. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2024а. Вип. 1 (104), ч. 1. С. 44–52. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2024.1.04>.
3. Сербенюк С. О. Покращення публікаційної активності українських учених: проблематика, шляхи вирішення, використання математико-статистичних методів. *Право і безпека*. 2023. № 4 (91). С. 129–138. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.4.11>.
4. Сербенюк С. О., Надопта Л. С. Організаційно-правові та фінансові засади наукової діяльності в закладах вищої освіти МВС України: проблеми і шляхи вирішення з використанням математико-статистичної методології. *Право і безпека*. 2023. № 3 (90). С. 214–225. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.3.18>.
5. Arora-Jonsson S. The sustainable development goals: A universalist promise for the future. *Futures*. 2023. Vol. 146. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.futures.2022.103087>.
6. Bali Swain R., Yang-Wallentin F. Achieving sustainable development goals: predicaments and strategies. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*. 2020. Vol. 27, No. 2. Pp. 96–106. DOI: <https://doi.org/10.1080/13504509.2019.1692316>.

7. Bartram J., Brocklehurst C., Bradley D., Muller M., Evans B. Policy review of the means of implementation targets and indicators for the sustainable development goal for water and sanitation. *NPJ Clean Water*. 2018. Vol. 1, No. 3. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41545-018-0003-0>.
8. Biermann F., Hickmann T., Sénit C.-A., Beisheim M., Bernstein S., Chasek P., Grob L., Kim R. E., Kotzé L. J., Nilsson M., Ordóñez Llanos A., Okereke C., Pradhan P., Raven R., Sun Y., Vijge M. J., Van Vuuren D., Wicke B. Scientific evidence on the political impact of the Sustainable Development Goals. *Nature Sustainability*. 2022. Vol. 5. Pp. 795–800. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41893-022-00909-5>.
9. Brusca I., Labrador M., Larran M. The challenge of sustainability and integrated reporting at universities: A case study. *Journal of Cleaner Production*. 2018. Vol. 188. Pp. 347-354. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.03.292>.
10. Burlaka V., Hong J. S., Thornberg R., Serdiuk O., Panok V., Danylenko H., Ilchyshyn N., Burlaka J., Jones W. Parenting practices, bullying perpetration, and conduct problems among Ukrainian children. *Child Abuse & Neglect*. 2023. No. 3. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2023.106508>.
11. Global Sustainability and the Responsibilities of Universities / ed. by L. E. Weber, J. J. Duderstadt. London ; Paris ; Geneva, 2011. 341 p.
12. Hickel J. The contradiction of the sustainable development goals: Growth versus ecology on a finite planet. *Sustainable Development*. 2019. Vol. 27. Pp. 873–884. DOI: <https://doi.org/10.1002/sd.1947>.
13. Higgins B., Thomas I. Education for Sustainability in Universities: Challenges and Opportunities for Change. *Australian Journal of Environmental Education*. 2016. Vol. 32, No. 1. Pp. 91–108. DOI: <https://doi.org/10.1017/ae.2015.56>.
14. Implementing Sustainability in the Curriculum of Universities / ed. by W. L. Filho. Switzerland : Springer Cham, 2018. 330 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-70281-0>.
15. Keeble B. R. The Brundtland report: 'Our common future'. *Medicine and War*. 1988. Vol. 4, No. 1. Pp. 17–25. DOI: <https://doi.org/10.1080/07488008808408783>.
16. Kotzé L. J., Kim R. E., Burdon P., Du Toit L., Glass L.-M., Kashwan P., Liverman D., Montesano F. S., Rantala S., Sénit C.-A., Treyer S., Calzadilla P. V. Planetary Integrity // The Political Impact of the Sustainable Development Goals: Transforming Governance Through Global Goals? /ed. by F. Biermann, T. Hickmann, C.-A. Sénit. Cambridge : Cambridge University Press, 2022. Pp. 140–171. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781009082945.007>.
17. Lozano R., Lukman R., Lozano F. J., Huisingh D., Lambrechts W. Declarations for sustainability in higher education: becoming better leaders, through addressing the university system. *Journal of Cleaner Production*. 2013. Vol. 48. Pp. 10–19. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2011.10.006>.
18. Myronets O., Burdin M., Tsukan O., Nesteriak Yu. Prevention of human rights violations. *Asia Life Sciences*. 2019. Vol. 2. Pp. 577–591.
19. Purvis B., Mao Y., Robinson D. Three pillars of sustainability: in search of conceptual origins. *Sustainability Science*. 2019. Vol. 14, No. 3. Pp. 681–695. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11625-018-0627-5>.
20. Ramsey J. L. On Not Defining Sustainability. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*. 2015. Vol. 28, No. 6. Pp. 1075–1087. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10806-015-9578-3>.
21. Reznik O., Getmanets O., Kovalchuk A., Nastyuk V., Andriichenko N. Financial security of the state. *Journal of Security and Sustainability Issues*. 2020. Vol. 9, No. 3. Pp. 843–852. DOI: [https://doi.org/10.9770/jssi.2020.9.3\(10\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2020.9.3(10)).
22. Sassen R., Azizi L. Assessing sustainability reports of US universities. *International Journal of Sustainability in Higher Education*. 2018. Vol. 19, No. 7. Pp. 1158–1184. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJSHE-06-2016-0114>.
23. Sokurenko V., Morhunov O., Ablamskyi S. Assessing the scope of legal immunity in modern legal science: the need for questioning under Ukrainian law. *Journal of Liberty and International Affairs*. 2023. Vol. 9, No. 1. Pp. 265–276. DOI: <https://doi.org/10.47305/JLIA2391270s>.
24. Voitsikhovskiy A., Bakumov O., Ustyomenko O., Lohvynenko Ye. The role of international organizations in the protection of human right in Ukraine. *Novum Jus*. 2022. Vol. 16, No. 2. Pp. 305–340. DOI: <https://doi.org/10.14718/NovumJus.2022.16.2.12>.
25. Von Hauff M., Nguyen T. Universities as Potential Actors for Sustainable Development. *Sustainability*. 2014. Vol. 6, No. 5. Pp. 3043–3063. DOI: <https://doi.org/10.3390/su6053043>.
26. Zaika Yu., Kukhariev O., Skrypnyk V., Burlakov S., Ilkiv O. Protection of honour and dignity: theoretical and practical issues. *International Journal of Public Law and Policy*. 2022. Vol. 8, No. 3/4. Pp. 202–214. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJPLAP.2022.124423>.

Надійшла до редакції 02.09.2024

Прийнята до опублікування 11.12.2024

REFERENCES

1. Arora-Jonsson, S. (2023). The sustainable development goals: A universalist promise for the future. *Futures*, 146. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2022.103087>.
2. Bali Swain, R., & Yang-Wallentin, F. (2020). Achieving sustainable development goals: predicaments and strategies. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 27(2), 96–106. <https://doi.org/10.1080/13504509.2019.1692316>.
3. Bartram, J., Brocklehurst, C., Bradley, D., Muller, M., & Evans, B. (2018). Policy review of the means of implementation targets and indicators for the sustainable development goal for water and sanitation. *NPJ Clean Water*, 1(3). <https://doi.org/10.1038/s41545-018-0003-0>.
4. Biermann, F., Hickmann, T., Sénit, C.-A., Beisheim, M., Bernstein, S., Chasek, P., Grob, L., Kim, R. E., Kotzé, L. J., Nilsson, M., Ordóñez Llanos, A., Okereke, C., Pradhan, P., Raven, R., Sun, Y., Vijge, M. J., Van Vuuren, D., & Wicke, B. (2022). Scientific evidence on the political impact of the Sustainable Development Goals. *Nature Sustainability*, 5, 795–800. <https://doi.org/10.1038/s41893-022-00909-5>.
5. Brusca, I., Labrador, M., & Larran, M. (2018). The challenge of sustainability and integrated reporting at universities: A case study. *Journal of Cleaner Production*, 188, 347–354. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.03.292>.
6. Burlaka, V., Hong, J. S., Thornberg, R., Serdiuk, O., Panok, V., Danylenko, H., Ilchyshyn, N., Burlaka, J., & Jones, W. (2023). Parenting practices, bullying perpetration, and conduct problems among Ukrainian children. *Child Abuse Neglect*, 3. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2023.106508>.
7. Filho, W. L. (Ed.). (2018). *Implementing Sustainability in the Curriculum of Universities*. Springer Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-70281-0>.
8. Hickel, J. (2019). The contradiction of the sustainable development goals: Growth versus ecology on a finite planet. *Sustainable Development*, 27, 873–884. <https://doi.org/10.1002/sd.1947>.
9. Higgins, B., & Thomas, I. (2016). Education for Sustainability in Universities: Challenges and Opportunities for Change. *Australian Journal of Environmental Education*, 32(1), 91–108. <https://doi.org/10.1017/aee.2015.56>.
10. Keeble, B. R. (1988). The Brundtland report: 'Our common future'. *Medicine and War*, 4(1), 17–25. <https://doi.org/10.1080/07488008808408783>.
11. Kotzé, L. J., Kim, R. E., Burdon, P., Du Toit, L., Glass, L.-M., Kashwan, P., Liverman, D., Montesano, F. S., Rantala, S., Sénit, C.-A., Treyer, S., & Calzadilla, P. V. (2022). Planetary Integrity. In F. Biermann, T. Hickmann, & C.-A. Sénit (Eds), *The Political Impact of the Sustainable Development Goals: Transforming Governance Through Global Goals?* (pp. 140–171). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009082945.007>.
12. Lozano, R., Lukman, R., Lozano, F. J., Huisingh, D., & Lambrechts, W. (2013). Declarations for sustainability in higher education: becoming better leaders, through addressing the university system. *Journal of Cleaner Production*, 48, 10–19. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2011.10.006>.
13. Myronets, O., Burdin, M., Tsukan, O., & Nesteriak, Yu. (2019). Prevention of human rights violations. *Asia Life Sciences*, 2, 577–591.
14. Purvis, B., Mao, Yo., & Robinson, D. (2019). Three pillars of sustainability: in search of conceptual origins. *Sustainability Science*, 14(3), 681–695. <https://doi.org/10.1007/s11625-018-0627-5>.
15. Ramsey, J. L. (2015). On Not Defining Sustainability. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 28(6), 1075–1087. <https://doi.org/10.1007/s10806-015-9578-3>.
16. Reznik, O., Getmanets, O., Kovalchuk, A., Nastyuk, V., & Andriichenko, N. (2020). Financial security of the state. *Journal of Security and Sustainability Issues*, 9(3), 843–852. [https://doi.org/10.9770/jssi.2020.9.3\(10\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2020.9.3(10)).
17. Sassen, R., & Azizi, L. (2018). Assessing sustainability reports of US universities. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 19(7), 1158–1184. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-06-2016-0114>.
18. Serbenyuk, S. O. (2023). Improving the publication activity of Ukrainian scientists: problems, solutions, the use of mathematical and statistical methods. *Law and Safety*, 4(91), 129–138. <https://doi.org/10.32631/pb.2023.4.11>.
19. Serbenyuk, S. O. (2024a). Improving Ukraine's progress in achieving the UN Sustainable Development Goals. *Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*, 1(104), 44–52. <https://doi.org/10.32631/v.2024.1.04>.
20. Serbenyuk, S. O. (2024b). Controversial aspects of the modern national doctrine of property law. *Law and Safety*, 1(92), 173–185. <https://doi.org/10.32631/pb.2024.1.16>.
21. Serbenyuk, S. O., & Nadopta, L. S. (2023). Organisational, legal and financial bases for scientific activity in higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: problems and solutions based on mathematical and statistical methodology. *Law and Safety*, 3(90), 214–225. <https://doi.org/10.32631/pb.2023.3.18>.

22. Sokurenko, V., Morhunov, O., & Ablamskyi, S. (2023). Assessing the scope of legal immunity in modern legal science: the need for questioning under ukrainian law. *Journal of Liberty and International Affairs*, 9(1), 265–276. <https://doi.org/10.47305/JLIA2391270s>.

23. Voitsikhovskiy, A., Bakumov, O., Ustylenko, O., & Lohvynenko, Ye. (2022). The role of international organizations in the protection of human right in Ukraine. *Novum Jus*, 16(2), 305–340. <https://doi.org/10.14718/NovumJus.2022.16.2.12>.

24. Von Hauff, M., & Nguyen, T. (2014). Universities as Potential Actors for Sustainable Development. *Sustainability*, 6(5), 3043–3063. <https://doi.org/10.3390/su6053043>.

25. Weber, L. E., & Duderstadt, J. J. (Eds.). (2011). *Global Sustainability and the Responsibilities of Universities*. London; Paris; Geneva.

26. Zaika, Yu., Kukhariev, O., Skrypnyk, V., Burlakov, S., & Ilkiv, O. (2022). Protection of honour and dignity: theoretical and practical issues. *International Journal of Public Law and Policy*, 8(3/4), 202–214. <https://doi.org/10.1504/IJPLAP.2022.124423>.

Received the editorial office: 2 September 2024

Accepted for publication: 11 December 2024

SYMON OLEKSANDROVYCH SERBENYUK,

*Kharkiv National University of Internal Affairs,
Department of Scientific Activity Organization;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6806-6319>,
e-mail: simon6@ukr.net*

RESILIENCE AND SUSTAINABILITY IN THE ACTIVITIES OF A HIGHER EDUCATION INSTITUTION

The activities of a higher education institution in the context of achieving the UN Sustainable Development Goals are one of the important factors in ensuring economic, social and environmental security. Being educational and research centres of local communities, universities have an important impact on their residents, and with active educational activities and cooperation, this impact increases significantly. Another extremely important factor in this growth is teaching, research, educational and advisory activities and cooperation at the regional, national and international levels.

The main purpose of this article is to describe the sustainable activities of a higher education institution to achieve the UN Sustainable Development Goals in the context of environmental, economic and social components in accordance with the standards assessed by international rankings of higher education institutions for sustainable development. Attention is focused on the international rankings of Times Higher Education University Impact Rankings. Additionally, the scheme of correlations between the UN Sustainable Development Goals and the basic spheres of global society and the differences between the interrelated concepts of “sustainable development” and “sustainability” are investigated.

Sustainability is a harmonious combination of economic development, high social standards and a clean environment, reflecting the long-term goal of social relations, while according to UNESCO, sustainable development refers to the processes and ways of achieving it. In addition, sustainable development is mostly used as a legal term in the international regulatory framework. With regard to the basic components of sustainability (economy, environment and society), when studying their correlation with the UN Sustainable Development Goals, we can agree with the conclusion of a number of scholars that the economic component still prevails in the structure of the content of the UN Sustainable Development Goals. To a certain extent, this phenomenon is controversial, as the economy has a negative impact on the environment through industrial development. At the same time, in the absence of economic resources, it is impossible to invest in environmental restoration and environmentally sustainable management methods and means.

Keywords: *sustainability, UN Sustainable Development Goals, university, activities of higher education institutions, education and science.*

Цитування (ДСТУ 8302:2015): Сербенюк С. О. Стійкість і сталий розвиток у діяльності закладу вищої освіти. *Право і безпека*. 2024. № 4 (95). С. 32–46. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2024.4.03>.

Citation (APA): Serbenyuk, S. O. (2024). Resilience and sustainability in the activities of a higher education institution. *Law and Safety*, 4(95), 32–46. <https://doi.org/10.32631/pb.2024.4.03>.